

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/70/2017
Identifikačné číslo spisu:	6110211671
Dátum vydania rozhodnutia:	27.06.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:6110211671.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore Ivana Kristályho, podnikajúceho pod obchodným menom B. L., so sídlom podnikania v R. IČO: 34707573, proti žalovanému Ing. W. I., bývajúcemu v R., v dovolacom konaní zastúpenému Advokátskou kanceláriou Kašuba spol. s r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná 41, o zaplatenie 29 874,53 eur s príslušenstvom, ktorý spor je vedený na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 20C/106/2010, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. septembra 2016 sp.zn. 12Co/8/2013, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. septembra 2016 sp.zn. 12Co/8/2013 vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi 29 874,53 eur, a rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 8. októbra 2012 č.k. 20C/106/2010-304 v časti výroku, ktorou bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalovanému 29 874,53 eur, z r u š u j e a vec vracia v rozsahu zrušenia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

Dovolanie vo zvyšku odmieta.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou 28. mája 2010 žalobca požadoval, aby súd rozhodol o splnení povinnosti žalovaným zaplatiť mu 29 874,53 €, spolu s 14,25 %-ným úrokom z omeškania ročne zo žalovanej sumy od 1. júla 2009, a náhradu trov konania. Ako rozhodujúce skutočnosti uviedol, že so žalovaným uzavrel 1. februára 2008 zmluvu o budúcej zmluve o kúpe nehnuteľností v katastrálnom území A., bližšie označených v žalobe, podľa ktorej zmluvy, v znení jej dodatkov, mala byť kúpna zmluva uzavretá do 30. júna 2009. Tvrdil, že pri podpise zmluvy „vyplatil“ žalovanému zálohu vo výške 29 874,53 eur, čo žalovaný potvrdil svojím podpisom na zmluve. Keďže strany kúpnu zmluvu neuzavreli, uplatňuje si žalobou nárok na vrátenie zálohy.

2. Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 8. októbra 2012 č.k. 20C/106/2010-304 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 29 874,53 eur spolu „s úrokom“ 14,25 % ročne z priznanej sumy od 1. júla 2009 do zaplatenia a na účet jeho zástupcu náhradu trov konania, všetko do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. O veci samej rozhodol tak majúci za to, že pri uzavretí zmluvy o budúcej

zmluve 1. februára 2008 strany podpísali príjmové a výdavkové pokladničné doklady, ktoré „nepochybne“ preukazujú, že žalobca „vyplatil“ žalovanému a žalovaný „prijal“ od žalobcu 900 000 Sk ako zálohu kúpnej ceny. Ustálil, že „k vráteniu a prevzatíu zálohy došlo účtovne s tým, že uvedené doklady sú riadnymi účtovnými dokladmi a daňovými dokladmi“. Obranu žalovaného, modifikovanú v priebehu sporu tak, že žalovaný sumu reálne ani neprevzal, považoval preto za neopodstatnenú.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 28. septembra 2016 sp.zn. 12Co/8/2013 (1) zamietol návrhy žalovaného na opravu uznesenia odvolacieho súdu zo 4. februára 2013 sp.zn. 12Co/8/2013, na prerušenie konania do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o jeho sťažnostiach a jeho návrh na uloženie povinnosti žalobcovi zložiť preddavok na trovy konania, (2) rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 29 874,53 eur potvrdil a (3) rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi 14,25 %-ný ročný „úrok“ a vo výroku o trovách konania zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Zamietnutie procesných návrhov žalovaného odôvodnil odvolací súd ich neopodstatnenosťou. Rovnako za bezdôvodné považoval tvrdenia žalovaného o procesných vadách konania pred súdom prvej inštancie podľa žalovaného spočívajúcich v tom, že na súde prvej inštancie konal a rozhodol nezákonný sudca, že súd prvej inštancie nedodržiaval postup podľa § 100 ods. 1 a § 118 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj ako „OSP“), že vypočul svedka, hoci vykonanie tohto dôkazu predtým odmietol, že verejne vyhlásený rozsudok neodôvodnil v súlade s ustanovením § 156 ods. 1 OSP, že nerozhodol o návrhu žalobcu na zmenu žaloby, že ho nevyzval na doplnenie odvolania podľa § 209 ods. 1 OSP a naostatok, že súd prvej inštancie predčasne predložil vec odvolaciemu súdu. Vo veci samej sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s právnymi závermi súdu prvej inštancie uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, na ktoré v plnom rozsahu poukázal. Na zdôraznenie ich správnosti, reagujúc na dôvody odvolania, dodal, že „dňa 01.02.2008 došlo medzi stranami okrem uzavretia zmluvy o budúcej zmluve aj k odovzdaniu predmetného preddavku žalovanému; odvolacie námietky žalovaného spočívali v podstate v tvrdení, že predmetný preddavok nebol žalovanému zo strany žalobcu odovzdaný v hotovosti, resp. bezhotovostne; z dokazovania ale jednoznačne vyplynulo, že k odovzdaniu predmetného preddavku žalovanému došlo dňa 01. 02. 2008 zo strany žalobcu účtovne, o čom svedčí dojednanie v zmluve o budúcej zmluve (článok II bod 2.2 zmluvy), ako aj príjmové a výdavkové pokladničné doklady produkované v konaní; v tomto smere tento záver nespochybňujú ani skutkové tvrdenia žalobcu, že preddavok žalovanému neodovzdal, pretože celkom zjavne vypovedal len o tom, že preddavok neodovzdal žalovanému v hotovosti; nakoľko medzi stranami nedošlo do dohodnutého termínu k uzavretiu kúpnej zmluvy, vznikla žalovanému povinnosť predmetný preddavok vrátiť žalobcovi; keďže žalovaný tak neurobil súd prvej inštancie správne žalobe žalobcu v tejto časti vyhovel.“

4. Rozsudok odvolacieho súdu žalovaný napadol dovolaním spísaným „23. októbra 2016“ a súdu prvej inštancie doručeným elektronicky 30. januára 2017. Uviedol, že napáda rozsudok odvolacieho súdu „a to v celom jeho rozsahu pre jeho nesprávnosť a nezákonnosť.“ Navrhoval, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietne, prípadne ho, a pre rovnaké vady aj rozsudok súdu prvej inštancie, zruší a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 420 písm. e/ a f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj ako „CSP“) a že napadnuté rozhodnutie „spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ prípadne písm. b/ CSP.“ Vady konania žalovaný vymedzil rovnako, ako v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Podľa žalovaného procesné pochybenia súdu sú prejavom „svojvoľného, netransparentného a nepredvídateľného konania“ sudkyne konajúcej v prvej inštancii. Za nesprávne právne posúdenie veci považoval „to, že odvolací súd dospel k záveru, že k odovzdaniu preddavku žalovanému došlo dňa 01.02.2008 zo strany žalobcu účtovne, a to napriek tomu, že sám žalobca v konaní tvrdil, že preddavok žalovanému neodovzdal, ale ho inokedy previedol bezhotovostne na účet celkom inej osoby. Záväzok žalovaného zo zmluvy o budúcej zmluve nie je a ani nemôže byť záväzkom abstraktným v tom zmysle, že by existoval bez toho, aby žalobca preddavok, vrátenia ktorého sa od žalovaného domáha, žalovanému aj skutočne odovzdal. V tomto smere sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. otázka odovzdávania peňazí účtovne ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená.“ V podaní spísanej 30. januára 2017, elektronicky

doručenej súdu prvej inštancie 30. januára 2017 a v origináli osobne doručenej súdu prvej inštancie 31. januára 2017, žalovaný okrem vyššie uvedených dôvodov uviedol, že vada konania podľa § 420 písm. f/ CSP spočíva aj v tom, že sa súdy nevysporiadali so zmenou v skutkových tvrdeniach žalobcu o spôsoboch plnenia žalovanému. Výhrady proti právnomu posúdeniu veci žalobca doplnil, okrem iného, takto: „Za nesprávne právne posúdenie veci považujeme to, že odvolací súd dospel k záveru, že k odovzdaniu preddavku žalovanému došlo dňa 01.02.2008 zo strany žalobcu účtovne, a to napriek tomu, že sám žalobca v konaní tvrdil, že preddavok žalovanému neodovzdal, ale že ho v inom čase (07.11.2007) previedol bezhotovostne na účet celkom inej osoby (spoločnosti PALIVO - impex, uhoľné sklady, s.r.o.), pričom právnomu posúdeniu najdôležitejšej spornej vecnej otázky v celom tomto spore sa odvolací súd venuje len v bode 4.5 odôvodnenia svojho rozsudku, a navyše úplne nepostačujúco a nejasne. Závazok žalovaného zo zmluvy o budúcej zmluve na vrátenie poskytnutého preddavku nie je a ani nemôže byť záväzkom abstraktným v tom zmysle, že by existoval bez toho, aby žalobca preddavok, vrátenia ktorého sa žalobca od žalovaného domáha, žalovanému aj skutočne odovzdal. V tomto smere sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorý vyžaduje pri kauzálnych právnych úkonoch preukázanie kauzy, resp. v tomto prípade preukázanie skutočného poskytnutia plnenia, ktorého vrátenia sa žalobca od žalovaného domáha. Súčasne poukazujeme na to, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená právna otázka odovzdávania peňazí, účtovne, k čomu dospel odvolací súd v tejto veci bez bližšieho vysvetlenia, resp. odôvodnenia, zrejme bez uvedomenia si, že žalovaný nie je podnikateľom a nevedie účtovníctvo, a teda čo osobitne v prípade žalovaného znamená, odovzdanie peňazí účtovne, t.j. právna otázka čo znamená, odovzdanie peňazí účtovne, od vyriešenia ktorej závisí rozhodnutie dovolacieho súdu, nebola ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Otázka teda môže znieť aj tak, či, odovzdanie peňazí účtovne, môže znamenať to, že ak pri kauzálnom právnom úkone jedna strana písomne potvrdí, že od druhej strany prevzala plnenie, tak toto písomné potvrdenie sa bude považovať za preukázanie poskytnutia plnenia prednostne napriek preukázaniu iným spôsobom (napr. výsluchmi a pod.) tej skutočnosti, že k takémuto plneniu v skutočnosti nedošlo? Pri abstraktných právnych úkonoch (napr. zmenkách) je to pochopiteľné, ale pri kauzálnych právnych úkonoch určite nie, preto sú kauzálne.“ Žalovaný naostatok poukázal na to, že podľa jeho názoru súdy si riadne neujasnili charakter právneho vzťahu medzi stranami sporu po „zrušení“ zmluvy o budúcej zmluve.

5. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na to oprávnenou osobou, skúmajúc najprv splnenie podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné (a zároveň aj dôvodné) v časti napádajúcej výrok rozsudku dovolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi 29 874,53 eur. Dovolanie v častiach napádajúcich ďalšie výroky rozsudku dovolacieho súdu nie je prípustné, resp. v týchto častiach uvádzané dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom vyžadovaným.

7. Žalovaný vyvodzuje prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania predovšetkým z toho, že podľa jeho názoru na súde prvej inštancie konal a rozhodol nezákonný sudca (vada konania podľa § 420 písm. e/ CSP). Žalovaný uplatnil túto vadu konania už v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie a odvolací súd sa s ňou riadne vysporiadal v odôvodnení napadnutého rozhodnutia (bod 4.7.1 odôvodnenia). Dovolací súd sa s jeho odôvodnením v označenej časti bezvýhradne stotožňuje a na neho poukazuje.

8. Žalovaný tiež tvrdí, že jeho dovolanie je prípustné aj z dôvodu vady konania podľa § 420 písm. f/ CSP, ktorá vada spočíva podľa neho v tom, že odvolací súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil, že sa nevysporiadal so zmenou v skutkových tvrdeniach žalobcu o spôsoboch plnenia žalovanému a právnomu posúdeniu najdôležitejšej spornej otázky sa odvolací súd venuje len v bode 4.5 odôvodnenia svojho rozsudku, navyše úplne nepostačujúco a nejasne.

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu vo veci

samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom absentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

11. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

12. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

13. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci

využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

14. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

15. Treba mať na pamäti aj to, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s prvoinštančným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odvolací súd sa môže podľa § 387 ods. 2 CSP odôvodnením svojho rozhodnutia obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody, ak sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Ak sa však odvolací súd stotožní s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré nemá náležitosti odôvodnenia rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP a uvedený nedostatok sám neodstráni, jeho rozhodnutie je potom nepreskúmateľné a takýmto arbitrárnym rozhodnutím znemožňuje strane sporu, aby uskutočňoval jej patriace procesné práva, pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov, a tým porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces.

16. Rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priesiacu sa pravidlám logického uvažovania.

17. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu k naplneniu vady podľa § 420 písm. f/CSP. Táto vada spočíva v rozpornom a v niektorých častiach v nedostatočnom odôvodnení rozsudkov v podstatných otázkach, od ktorých záviselo správne rozhodnutie veci. Súd prvej inštancie a ani odvolací súd svoje rozhodnutia riadne neodôvodnili, svoje právne a skutkové závery vyslovili bez jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky skutkovo a právne relevantné otázky a na zmeny v skutkových tvrdeniach strán.

18. Súdny založil svoj záver o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi ním požadovanú sumu na tom, že žalovaný prevzal zálohu kúpnej ceny „účtovne“ (prvostupňový súd: „k vráteniu a prevzatíu zálohy došlo účtovne s tým, že uvedené doklady sú riadnymi účtovnými dokladmi a daňovými dokladmi“, resp. odvolací súd: „z dokazovania ale jednoznačne vyplynulo, že k odovzdaniu predmetného preddavku žalovanému došlo dňa 01. 02. 2008 zo strany žalobcu účtovne“). Nepodali však jasný a zrozumiteľný výklad, z akých úvah, ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vyvodzujú záver o právnej relevancii „účtovného plnenia“ bez ohľadu na reálny hotovostný výdavok a príjem peňazí [odvolací súd: „... tento záver (rozumej záver, že k odovzdaniu zálohy došlo zo strany žalobcu účtovne, poznámka dovolacieho súdu) nespochybňujú ani skutkové tvrdenia žalobcu, že preddavok žalovanému neodovzdal, pretože celkom zjavne vypovedal len o tom, že preddavok neodovzdal žalovanému v hotovosti“].

19. Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve predmetom účtovníctva je účtovanie

skutočností o a) stave a pohybe majetku, b) stave a pohybe záväzkov, c) rozdiel majetku a záväzkov, d) výnosoch, e) nákladoch, f) príjmoch, g) výdavkoch, h) výsledku hospodárenia účtovnej jednotky. Pričom pre účely tohto zákona sa príjmom rozumie prírastok peňažných prostriedkov alebo prírastok ekvivalentov peňažných prostriedkov účtovnej jednotky a výdavkom úbytok peňažných prostriedkov alebo úbytok ekvivalentov peňažných prostriedkov účtovnej jednotky (§ 2 ods. 4 písm. f/ a h/ zákona o účtovníctve). Účtovný doklad je preukázateľný účtovný záznam, ktorý musí obsahovať, okrem iného, peňažnú sumu alebo údaj o cene za mernú jednotku a vyjadrenie množstva (§ 10 ods. 1 písm. c/ zákona o účtovníctve). Inak povedané (aj podľa odbornej literatúry) účtovníctvo je z praktického hľadiska, okrem iného, nástrojom zaznamenávania skutočností. Výdavkové a príjmové pokladničné doklady slúžia na zaevidovanie príjmu financií v hotovosti, alebo naopak výdavku v hotovosti.

20. Súd nižších stupňov pripisujúc bez náležitého odôvodnenia rozhodujúcu preukaznú silu výdavkovým a príjmovým pokladničným dokladom nepovažovali za významné, či v nich uvedený obsah účtovného prípadu zodpovedá skutočnosti, teda či tieto doklady skutočne „kryjú“ reálne plnenia finančných prostriedkov, a preto ani nevykonali ďalšie dokazovanie na zistenie reálnej existencie týchto prevodov. Naostatok, ak už súdy pripísali rozhodujúcu dôkaznú silu pokladničným dokladom, podľa ktorých žalobca mal plniť žalovanému z titulu „zálohy na sklad“ 900 000 Sk, nevysporiadali sa s inými výdavkovými a príjmovými pokladničnými dokladmi, podľa ktorých mala byť „záloha“ vrátená.

21. Požiadavke, aby súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom odôvodnil svoje závery v právnej otázke rozhodujúcej pre rozhodnutie o veci, odporuje nenáležité používanie pojmov, ktoré sú v právnej teórii a v rozhodovacej praxi súdov všeobecne zhodne akceptované a používané, ako sú pojmy „odovzdať“, „vyplatiť“, „prijať“ a pod. Tak napr. súd prvej inštancie ustálil, že „pri uzavretí zmluvy o budúcej zmluve 1. februára 2008 strany podpísali príjmové a výdavkové pokladničné doklady, ktoré „nepochybné“ preukazujú, že žalobca vyplatil žalovanému a žalovaný prijal od žalobcu 900 000 Sk ako zálohu kúpnej ceny“, na inom mieste odôvodnenia svojho rozsudku ale dospel k záveru, že „k vráteniu a prevzatíu zálohy došlo účtovne s tým, že uvedené doklady sú riadnymi účtovnými dokladmi a daňovými dokladmi“ a obranu žalovaného, modifikovanú v priebehu sporu tak, že žalovaný sumu reálne ani neprevzal, považoval za neopodstatnenú. Rovnako nejasne odvolací súd ustálil, že „dňa 01.02.2008 došlo medzi stranami okrem uzavretia zmluvy o budúcej zmluve aj k odovzdaniu predmetného preddavku žalovanému; odvolacie námietky žalovaného spočívali v podstate v tvrdení, že predmetný preddavok nebol žalovanému zo strany žalobcu odovzdaný v hotovosti, resp. bezhotovostne; z dokazovania ale jednoznačne vyplynulo, že k odovzdaniu predmetného preddavku žalovanému došlo dňa 01. 02. 2008 zo strany žalobcu účtovne, o čom svedčí dojednanie v zmluve o budúcej zmluve (článok II bod 2.2 zmluvy), ako aj príjmové a výdavkové pokladničné doklady produkované v konaní; v tomto smere tento záver nespochybňujú ani skutkové tvrdenia žalobcu, že preddavok žalovanému neodovzdal, pretože celkom zjavne vypovedal len o tom, že preddavok neodovzdal žalovanému v hotovosti“. K tomu ešte dovolací súd poznamenáva, že z bodu II., 22 zmluvy o uzavretí budúcej kúpnej zmluvy nevyplyva záver, že „k odovzdaniu predmetného preddavku žalovanému došlo dňa 01. 02. 2008 zo strany žalobcu účtovne“.

22. Súd sa naostatok riadne nevyrovnal so zmenami rozhodujúcich skutočností žalobcom tvrdenými v priebehu konania ohľadne spôsobu plnenia žalovanému. Kým v žalobe, v ktorej nie je zmienka o „účtovnom“ plnení, ani dôkaz príjmovými a výdavkovými pokladničnými dokladmi, tvrdil, že pri podpise zmluvy o budúcej zmluve „vyplatil“ žalovanému zálohu vo výške 900 000 Sk, čo žalovaný potvrdil svojim podpisom na zmluve, na pojednávaní súdu prvej inštancie 20. septembra 2010 na otázku právneho zástupcu žalovaného, „ako zaplatil tieto peniaze odporcovi“, odpovedal, že „bankovým prevodom“ (č.l. 130 spisu). V podaní (vyjadrení) žalobcu, v ktorom jeho zástupca „zhrnul“ žalobu a podal vyjadrenie k vykonanému dokazovaniu, už tvrdil, že obsah zmlúv o budúcej kúpnej zmluve zo 7. novembra 2007 (medzi budúcim predávajúcim PALIVO - impex, uhoľné sklady, s.r.o. a budúcim kupujúcim B. L.), resp. z 1. februára 2008 (medzi budúcim predávajúcim Ing. W. I. a budúcim kupujúcim B. L.) „je možné v časti prevzatia finančného záväzku odporcom z hľadiska všetkých zákonných atribútov kvalifikovať ako prevzatie dlhu podľa § 531 Občianskeho zákonníka. Prevzatie finančnej časti záväzku odporcom v zmluvnej rovine zodpovedalo aj vyhotovenie príjmových a výdavkových pokladničných dokladov na sumu 900 000,-Sk“ (č.l. 213 spisu). Súd zmeny v pôvodne

tvrdených rozhodujúcich skutočnostiach nevyhodnotili z hľadiska, či nejde o zmenu žaloby v zmysle § 95 OSP, teraz v zmysle § 140 CSP. Zmenou žaloby totiž je, okrem iného, i podstatná zmena alebo doplnenie rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe.

23. Na základe výsledkov meritórneho dovolacieho prieskumu najvyšší súd uzatvára, že nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/CSP. Váda tejto povahy je dôvodom, ktorý zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

24. Dovolací súd z uvedeného dôvodu uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť len zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

25. K ďalším vadám konania žalovaným tvrdeným v dovolaní, ktoré vady konania žalovaný vymedzil rovnako ako v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, dovolací súd uvádza, že s námietkami týchto vád sa podrobne a dôsledne vysporiadal už odvolací súd, vrátane skutočností, ktoré tvoria podstatnú časť aj dovolacích dôvodov proti jeho rozhodnutiu. Dovolací súd sa bezvýhradne s jeho dôvodmi stotožňuje a na tieto poukazuje.

26. Žalovaný napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu, „a to v celom jeho rozsahu“, teda okrem výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi 29 874,53 eur, aj vo výroku, ktorým odvolací súd zamietol návrh žalovaného na vydanie opravného uznesenia, na prerušenie konania do rozhodnutia ústavného súdu o podaných sťažnostiach a na uloženie povinnosti žalobcovi zložiť preddavok na trovy konania, ako aj vo výroku, ktorým zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi „úrok vo výške 14,25 % ročne zo sumy 29 874,53 eur od 1. júla 2009 do zaplatenia“ a v závislom výroku o trovách konania. Dovolanie v týchto častiach ale ničím neodôvodnil, preto dovolací súd dovolanie v týchto častiach odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

27. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.